

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 6Cdo/47/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6119312178
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6119312178.1

Uznesenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpenej splnomocnenkyňou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, proti žalovanému Q. W., narodenému XX. Q. XXXX, V., X. D. XXX/XX, o zaplatenie 5.000 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 8Csp/103/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. septembra 2021 sp. zn. 2CoCsp/14/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 22. septembra 2021 sp. zn. 2CoCsp/14/2021 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Poprad (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. novembra 2020 č. k. 8Csp/103/2019-212 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala na žalovanom zaplatenia sumy 5.000 € s úrokom z omeškania 5 % ročne od 14. mája 2019 do zaplatenia (okrem náhrady trov konania) a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania. Právne svoje rozhodnutie (pokiaľ šlo o vec samu) odôvodnil ustanoveniami § 52 ods. 1 a 2, § 53 ods. 9, §§ 101 a 103, § 488 a nasl. a § 565 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „OZ“); § 2 písm. b/, § 3 ods. 1 a 2 a § 9 ods. 1 a ods. 2 písm. c/ zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a poukazmi na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolačí súd“) sp. zn. 1Cdo/76/2007 a 2Cdo/205/2009. Vecne mal za to, že žalobkyňa nebola v spore vecne (tzv. aktívne) legitimovaná pre neunesenie dôkazného bremena na splnenie všetkých podmienok platného postúpenia tzv. bankovej pohľadávky z jej právnej predchodkyne (Slovenskej sporiteľne a.s.) tak, ako to vyžaduje zákon o bankách, keď nestačilo preukázanie upozornenia žalovaného, že došlo k zosplatneniu pohľadávky, nakoľko žalobkyňa nepreukázala aj doručenie výzvy banky na úhradu nedoplatku podľa § 53 ods. 9 OZ. Preto nemohlo dôjsť ani k platnému zosplatneniu dlhu a následne pohľadávka ani nemohla byť platne postúpená, argumentoval tiež súd prvej inštancie, podľa ktorého tiež čiastočne dôvodná (čo do splátok splatných do 20. mája 2016) bola žalovaným vznesená námietka premlčania nároku a splátky zročné od podania žaloby nemohli byť predmetom konania, pretože neboli pre absenciu zosplatnenia ešte splatné.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolačí súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom z 22. septembra 2021 sp. zn. 2CoCsp/14/2021 na odvolanie žalobkyne rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“) potvrdil ako vecne správny a stranám (obom ?) nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. I on citujúc ustanovenia § 53 ods. 9 OZ a § 92 ods. 8 zákona o bankách s poukazom tiež na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/205/2009 a sám poukazujúc na závery z ďalšieho rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/147/2017 sa stotožnil ako s interpretáciou podmienok platného postúpenia tzv. bankovej pohľadávky podanou súdom prvej inštancie, tak aj s jeho takpovediac kľúčovým záverom o neunesení žalobkyňou dôkazného bremena na preukázanie

doručenia žalovanému výzvy na úhradu nedoplatku podľa § 53 ods. 9 OZ. Konštatoval, že výzvu banky podľa § 92 ods. 8 zákona o bankách nie je možné nahradiť inými skoršími úkonmi, sledujúcimi iný cieľ a doplnil, že podľa neho pred postúpením pohľadávky sa vyžadovalo tiež upozornenie spotrebiteľa bankou na zamýšľané postúpenie pohľadávky (ktorá listina ale žalobkyňou nebola predložená), pričom na absolútnu neplatnosť úkonu zosplatnenia (pre rozpor s § 39 OZ) bolo treba prihliadnuť ex offio, teda aj bez obrany žalovaného v tomto smere.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f/ i § 421 ods. 1 písm. a/ aj b/ CSP. Zaťaženie konania tvrdenou tzv. zmätočnosťou vadou podľa nej založil priamy rozpor napadnutého rozsudku s judikátom R 4/2021 a inými tomuto predchádzajúcimi rozhodnutiami odvolacieho súdu bez odôvodnenia odklonu, ako aj neuvedenie dôvodov, pre ktoré predložený podací poštový hárok nebol považovaný za dôkaz doručenia písomnosti do dispozičnej sféry žalovaného (pre ktoré je rozsudok odvolacieho súdu nepredvídateľným aj nepreskúmateľným). Vo vzťahu k namietanému nesprávnemu právnomu posúdeniu veci mala za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (keď z vyššie označeného judikátu vyplýva práve záver o akceptovateľnosti dohody v spotrebiteľskej zmluve o uplatnení fikcie doručenia na poslednú známu adresu spotrebiteľa), ale tiež od ďalšej v doterajšej rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nevyriešenej otázky (či výzvu, ktorou sa vyhlasuje okamžitá splatnosť úveru, možno považovať za výzvu podľa § 92 ods. 8 zákona o bankách, v tomto prípade preto, že dovolateľke známe a dovolaním uvádzané rozhodnutia najvyššieho súdu riešili pri interpretácii tohto ustanovenia iné otázky). Navrhla zrušenie rozsudkov oboch nižších súdov s vrátením veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie.

4. Žalovaný dovolací návrh nepodal.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas - v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej boli vydané rozsudky oboch nižších súdov (§ 424 CSP) a za splnenia i podmienok jej zastúpenia a spisania dovolania v súlade so zákonom [§ 429 ods. 1 CSP v spojení s čl. I § 12 ods. 1 písm. e/ a § 15 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov], skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) a dospel k záveru, že dovolanie treba považovať za dôvodné, a preto je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a takejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, takéto rozhodnutie nemožno (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacích súdov, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné (o. i.) proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP potom dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a/alebo b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

9. V prípadoch napadnutia dovolateľmi rozhodnutia odvolacieho súdu z oboch platným právom predpokladaných dovolacích dôvodov (teda pre tzv. zmätočnosť i pre nesprávne právne posúdenie veci) dovolací súd zvykne (inak v tejto konkrétnej veci tiež v zhode s argumentáciou z dovolania) poukazovať ako na prekonanie skôr vysloveného právneho názoru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej tiež len „veľký senát“) o neprípustnosti kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania podľa ustanovení §§ 420 a 421 CSP (tu porovnaj uznesenia veľkého senátu z 19. apríla 2017

sp. zn. 1VCdo/2/2017 a z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018 a uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 25. apríla 2018 sp. zn. PLz. ÚS 1/2018-22), tak aj na logiku procesnej úpravy, veliacu sa zaoberať (štandardne) posúdením existencie uplatnených dôvodov v poradí priradenom im chronológiou príslušných ustanovení zákona (tu rozumej najskôr zmätočnosťou a potom právnym posúdením veci). Nie vždy však pôjde jedno od druhého striktne oddeliť a aj prípad z tentoraz prejednávanej veci ukazuje, že v určitých procesných situáciách môže nastúpiť efekt nazývaný tiež efektom spojených nádob (teda to, že vytýkané nedostatky či presnejšie nedostatočná komplexnosť pri riešení problému a v jeho rámci najmä pri hľadaní správnej odpovede na právnu otázku pre spôsob rozhodnutia kľúčovú sa prejaví tiež v neúplnosti alebo medzerovitosti argumentácie v prospech zvoleného riešenia a/alebo v tom, že pri vyporiadavaní sa s odvolacími námietkami nepríde k poskytnutiu adresnej, zrozumiteľnej a objektívne uspokojivej odpovede na špecifický argument a to práve taký, ktorý nepôjde označiť za nevýznamný).

10. Odvolací súd totiž založil svoj rozsudok, ktorým došlo k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie zamietajúceho žalobu pre nedostatok (presnejšie nepreukázanie) vecnej (tzv. aktívnej) legitímácie žalobkyne predovšetkým na tom, že žalobkyňa nepreukázala doručenie výzvy svojej právnej predchodkyne z 26. októbra 2016 žalovanému (a šlo o jednu z podmienok platného postúpenia tzv. bankovej pohľadávky inej osobe). Tento záver prakticky prevzatý od súdu prvej inštancie a v rozsudku odvolacieho súdu vyjadrený v bode 19. jeho odôvodnenia tak, že „žalobca“ (správne žalobkyňa ako právnická osoba s právnou formou v ženskom rode, t. j. tá spoločnosť s ručením obmedzeným - pozn. najvyššieho súdu) „nepreukázal, že právny predchodca žalobcu - Slovenská sporiteľňa a.s.“ (aj tu správne „právna predchodkyňa“) „si splnil svoju povinnosť o úhradu nedoplatku podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Žalobca aj napriek výzve zo strany súdu nepredložil doklad o doručení výzvy na úhradu dlžnej sumy zo dňa 26.10.2016 do dispozičnej sféry žalovaného.“, ku ktorému už čo do atribútov doručenia zodpovedajúceho jeho predstave nič ďalšie nedodal, pritom vyslovil nielen za stavu namietania žalobkyňou už v odvolaní, že v právnom vzťahu jej právnej predchodkyne a žalovaného bolo treba na dôjdenie do sféry dispozície žalovaného (ako adresáta písomného právneho úkonu urobeného inak než medzi prítomnými) usudzovať v súlade s úpravou z ustanovenia § 45 ods. 1 OZ už zaslaním výzvy na jeho adresu, ale navyše aj v situácii, keď v čase jeho rozhodovania (22. septembra 2021) bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky už uverejnený (pod R 4/2021) rozsudok najvyššieho súdu z 15. decembra 2020 sp. zn. 5Cdo/36/2020 s prvou časťou právnej vety v znení: „Ustanoveniu § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka neodporuje a zásade zmluvnej voľnosti zodpovedá aj dohoda spotrebiteľa a veriteľa v spotrebiteľskej zmluve o tom, že pri doručovaní zásielky spotrebiteľovi sa môže uplatniť fikcia doručenia zásielky na poslednú známu adresu spotrebiteľa.“.

11. Aj v tentoraz prejednávanej veci potom konkrétne okolnosti prípadu nasvedčovali použiteľnosti záverov z práve priblíženého judikátu. I všeobecné obchodné podmienky právnej predchodkyne žalobkyne, urobené súčasťou zmluvy o splátkovom úvere právnej predchodkyne žalobkyne a žalovaného z 23. októbra 2014, obsahujúcej adresu bydliska žalovaného používanú vo všetkých písomnostiach pred začatím sporu aj v jeho priebehu (ďalej tiež len „VOP“) totiž obsahovali dojednania, podľa ktorých „Písomnosti Banky sa doručujú“ (o. i.) „poštou“ [bod 10.1 písm. b) VOP]; „Pri doručovaní písomností poštou sa zásielka považuje za doručení v tuzemsku tretí deň po jej odoslaní a v cudzine siedmy deň po jej odoslaní“ (bod 10.3 VOP); „Klient je povinný oznámiť Banke adresu čísla telefónu, faxu, telexu a iných elektronických prostriedkov, na ktoré mu bude Banka zasielať alebo oznamovať všetky oznámenia a dokumenty a bezodkladne informovať Banku o akejkoľvek zmene týchto údajov“ (v ktorom prípade inak na zrozumiteľnosti dojednaného podľa názoru najvyššieho súdu nič nemení ani zjavne absentujúca čiarka medzi slovami „adresu a „čísla“) a „V prípade, že Klient tieto informácie Banke neoznámí, považuje sa doručenie a oznámenie vykonané na posledne známu adresu, prípadne na posledne známe číslo telekomunikačného prostriedku za riadne vykonané“ (bod 10.5 VOP). Ešte pred rozhodnutím súdu prvej inštancie v tejto veci potom žalobkyňa do spisu doložila ako ďalšiu fotokópiu výzvy právnej predchodkyne žalobkyne žalovanému datovanej 26. októbra 2016 a obsahujúcej oznámenie o omeškaní so splácaním pohľadávky Banky ku dňu 25. októbra 2016 vo výške 2.493,23 €, požiadavku na úhradu takejto sumy najneskôr do 15 dní od doručenia výzvy na tam uvedený účet aj upozornenie na možnosť vyhlásenia mimoriadnej splatnosti pohľadávky v prípade neuhradenia dlžnej sumy v stanovenej lehote (v spise na č. I. 118 aj 179), tak aj fotokópiu 211. z 266 listov podacieho hárku Slovenskej pošty a.s. č. EPH008082187, z ktorého vyplýva zaslanie žalovanému 2. novembra 2016 na jeho dosiaľ nezmenenú adresu zásielky č. Y. (č. I. 180).

12. Za jeden z výrazov konštantnej judikatúry najvyššieho súdu, od ktorej ani v tejto veci nevznikol dôvod ustupovať, pritom treba považovať aj záver, podľa ktorého bez ohľadu na využitie (odvolacím súdom) možnosti plného stotožnenia sa s odôvodnením preskúmaného rozhodnutia súdu prvej inštancie a obmedzením sa na konštatovanie správnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (ako pravidla) i ďalšej možnosti doplnenia na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalších dôvodov (tu možnosti majúcej povahu výnimky z pravidla, ktorej uplatnenie prichádza do úvahy podľa toho, aký argumentačný priestor súd prvej inštancie odvolaciemu súdu úplnosťou svojej argumentácie ponechá), teda možností urobených súčasťou úpravy slovenského civilného procesu už pred nadobudnutím účinnosti CSP (v tejto súvislosti pre prípad záujmu porovnaj aj § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku - zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, platného a účinného do 30. júna 2016 vrátane), má dnes účinný § 387 CSP, obsahujúci spomínanú úpravu, aj tretí odsek, podľa ktorého odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (odhliadnuc na tomto mieste od ďalšej dovolaní uplatnenej námietky, podľa ktorej odvolací súd má zákonom výslovne normovanú povinnosť odôvodniť (a to dôkladne) svoj prípadný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe (tu porovnaj tiež § 393 ods. 3 CSP).

13. Práve v obraznom prejení mlčaním najskôr argumentácie žalobkyne vykazujúcej nepochybné znaky relevancie (pre posúdenie, či na doručenie výzvy banky v zmysle ustanovení § 53 ods. 9 OZ a § 92 ods. 8 zákona o bankách pred postúpením pohľadávky, a teda i na splnenie podmienok platného postúpenia tzv. bankovej pohľadávky ide alebo naopak nejde usúdiť), uplatnenej ešte v konaní na súde prvej inštancie (pred jeho rozhodnutím), týmto ale ponechanej de facto bez povšimnutia a následne i odvolacích námietok žalobkyne viažúcich sa k tomuto aspektu problému, bolo treba vidieť hneď dvojnásobné porušenie povinností odvolacieho súdu, uložených mu ustanovením § 387 ods. 3 CSP, v tomto konkrétnom prípade navyše i za cenu neriadenia sa odvolacím súdom ani (nerozhodno, či pre dopustenie sa ním odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe vedome alebo nevedome) úpravou z § 393 ods. 3 CSP. To samozrejme vylučovalo akýkoľvek iný záver dovolacieho súdu než ten, že tu došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f/ CSP a dovolanie musí byť z tohto dôvodu nielen prípustné, ale tiež dôvodné (pre relatívnu samostatnosť oboch dovolacích dôvodov bez ohľadu na to, aká je kvalita dovolania vo vzťahu k nastoleniu právnej otázky významnej z pohľadu úpravy v § 421 ods. 1 CSP a tiež bez ohľadu na situáciu prítomnú aj v tentoraz prejednávanej veci, teda na to, že podstatou zmätočnosti je tu práve neposkytnutie argumentov na podporu riešenia predstavujúceho významový protiklad riešenia preferovaného dovolateľom aj riešenia už ustáleného na úrovni dovolacieho súdu). Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu v odôvodnení jeho rozsudku (reprezentujúceho výstup jeho rozhodovacej činnosti, prostredníctvom ktorého poznať úvahy vedúce k rozhodnutiu sa práve pre konkrétnu z viacerých do úvahy prichádzajúcich alternatív) s takými tvrdeniami z odvolania (resp. aj tvrdeniami z konania na súde prvej inštancie), ktoré bez ďalšieho nejde označiť za nepodstatné, je totiž tak závažným nedostatkom (deficitom) rozhodnutia (a zásahom do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

14. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť.

15. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP) a ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP a contrario) a vychádzajúc z toho, že tým, komu bolo namiesto pričítať dovolaní vytykanú vadu zmätočnosti bol práve odvolací súd (s povinnosťou reagovať na zákonom ustanovené skutočnosti, ktorú si ale nesplnil a v tomto smere malo menší význam, že tomuto predchádzal postup len s veľkou dávkou fantázie označiteľný za korektný už na súde prvej inštancie).

16. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.